

Filosofijos institutas
Dokt. Adomas Šulcas

Kiek dabar valandų (galimame pasaulyje)?

Analitinės laiko filosofijos naujosios B-laiko teorijos atstovai laikosi pozicijos, jog A-teiginiai (turintys indeksines išraiškas „dabar“, „praeityje“, „ateityje“ ir panašiai) yra teisingi, tačiau teisingais juos daro B-faktai. A-faktų nėra, tad tikrovė yra sudaryta tik iš B-laiko. Šiame pranešime analizuojama B-laiko ir galimų pasaulių sąveika. Teigiama, jog visi galimi pasauliai gali būti tik B-laiko pasauliai, tad jie, laiko metafizikos prasme, yra identiški aktualiam pasauliui. Tokie teiginiai kaip „ačiū Dievui mano galvos skausmas baigėsi“ yra laikomi teisingais aktualiaame pasaulyje, tačiau galimai jų teisingumas nėra pagrįstas galimame pasaulyje. Suponuojant, jog metafizine prasme abu (aktualusis ir galimi) yra identiški, B-laiko teoretikams reikia paaiškinti kaip įmanoma, jog vienas iš pasaulių turi daugiau teisingų temporalinių teiginių nei kitas.

Pagrindinės tezės

1. Galimi pasauliai yra B-laiko pasauliai, kadangi juose neprasminga kalbėti apie indeksines temporalines išraiškas bei patirtą dabartį.
2. Priimant B-laiko teoriją kaip teisingą, aktualusis ir visi galimi pasauliai yra identiški laiko metafizikos prasme.
3. Teiginys „ačiū Dievui mano galvos skausmas baigėsi“ nurodo į indeksuotą pokytį faktine prasme arba teiginio teisingumo prasme.
4. Toks pasikeitimas nėra įmanomas galimame pasaulyje, todėl toks teiginys turėtų būti klaidingas.
5. Tokiu atveju, toks teiginys turėtų būti klaidingas ir aktualiaame pasaulyje, tačiau naujosios B-laiko teorijos atstovai juos laiko teisingais.